Моделі інтегрованого управління операційними та проєктними ризиками торгівельних організацій

Олег Меліксетов
здобувач PhD,
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова,
м. Миколаїв, Україна,
e-mail: bidleguk@gmail.com,
ORCID: 0009-0008-6858-7844
Оксана Денчик
PhD, Sales manager in BU Livestock Applications,
J. Rettenmaier & Söhne GMBH,
Rosenbeg, Germany
e-mail: oksanadenchyk@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-8386-8379
Ігор Михелєв
кандидат технічних наук, доцент,
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова,
м. Миколаїв, Україна,
e-mail: igor.michelev@nuos.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-9579-6547

Актуальність теми. Ефективність управління ризиками торгівельних організацій має значний вплив на результативність їх господарської діяльності. Запровадження проєктного підходу підвищує ефективність діяльності будь-якого підприємства, і торгівельні організації не є виключенням. Зважаючи на те, що будь-який проєкт має обмеження по тривалості, бюджету та змісту, зменшення командою проєкту часу на виконання проєкту, зниження витрат при збереженні якості виконання проєкту, позитивно впливає на задоволеність стейкхолдерів реалізацією такого проєкту. Управління проєктами передбачає управління ризиками такими проєктами, доречно зазначити, що і ризик менеджмент підприємства також передбачає управління всіма можливими ризиками організації. При ідентифікація ризиків, якими управляє ризик менеджмент організації та ризиків, якими управляє команда проєкту, можна визначити чи не має подвоєння таких ризиків і чи є необхідність двом командам управляти тими самими ризиками та витрачати час на них. Інтеграція управління ризиками проєктів та управління операційними ризиками господарської діяльності торгівельних організацій зменшить витрати часу на реалізацію проєкту та позитивно вплине на ефективність ведення господарювання означеними організаціями в цілому.

Мета дослідження - проведення ідентифікації операційних та проєктних ризиків торгівельних організацій, окреслити загальне та відмінне. З метою зменшення часових витрат командою проєкту на управління ризиками розробити модель інтегрованого управління операційними та проєктими ризиками торгівельних організацій.

Для досягнення встановленої мети в роботі були вирішені наступні

завдання:

Торгівельні організації забезпечують населення країни необхідними товарами, надають робочі місця та наповнюють бюджет країни податками та зборами [1]. Однією з конкурентних переваг таких переваг є швидкість надання послуг та доставлення товарів, при умови збереження заявленої якості товарів та послуг. Оптимізація процесів на підприємстві, в тому числі процесів управління ризиками позитивно впливає на підвищення конкурентоздатності торгівельних організацій та її привабливості товарів та послуг для клієнтів. Розробка та впровадження інструментів інтегрованого управління операційними та проєктними ризиками зменшить витрати часу на їх управління та скоротить час реалізації проєктів торгівельних організацій, що підвищить їх конкурентоздатність на ринку та ефективність ведення бізнесу в цілому.

Об'єктом дослідження є операційна та проектна діяльність торгівельних організацій.

Предмет дослідження – моделі інтегрованого управління операційними та проектними ризиками торгівельних організацій.

Етапи та результати. Підвищення ефективності управління ризиками торгівельними організаціями є одним з ключових факторів підвищення ефективності ведення ними господарської діяльності.

У своїй діяльності торгівельної організації зустрічаються різними ризиками, які можна виділити у наступні групи [1]: техніко-виробничі (технологічні, технічні, виробничі, інноваційні, організаційні та логістичні), комерційні (майнові, торгові, маркетингові, ділові, розрахункові), фінансові (ринкові: валютний, інфляційний та ризик ліквідності; кредитні; інвестиційні: відсотковий, біржовий, селективний; операційні: інформаційні, юридичні, персоналу, основної діяльності) та інші зовнішні ризики (політичний, природно-кліматичний, форс-мажорний та регіональний).

При застосуванні проєктного підходу у діяльності організації, виділяють також проєктні ризики [2]. Під проєктними ризиками, розуміють ризики, через дію яких, є можливість недосягнення поставленої цілі у проєкті.

До типових проєктних ризиків торгівельних організацій відносять стратегічний, кадровий, ризик помилки в розрахунках, ризик браку фінансування, ризик підрядника, ризик постачання, юридичний ризик та ІТ-ризики.

Слід зазначити, що для реалізації будь-якого проєкту торгівельного підприємства є необхідним залучення людей (як мінімум команди та стейкхолдерів проєкту) та системних технологій, які можуть бути джерелами ризику помилок, командою проєкту здійснюються заходи по управлінню такими ризиками.

У той самий час, необхідно зауважити, що ризик менеджмент визначає ризики, які спричиненні здійсненням помилок операційними ризиками підприємства і управляє ними на постійній основі. Тобто при реалізації проєктів відбувається дублювання процесів та втрата часу командою проекту.

При порівнянні переліку операційних ризиків та проєктних ризиків

торгівельних організацій, можна дійти висновку, що стратегічний ризик проєкту перекликається з ризиком основної діяльності підприємства, кадровий ризик проєкту з ризиком персоналу, юридичні ризики проєкту є юридичними ризиками організації, а IT-ризики проєкту є інформаційними ризиками підприємства.

При планування кожного окремого проєкту торгівельної організації доцільно скласти найбільш вичерпних список можливих ризиків та кооперувавшись з колегами відповідальними за управління ризиками підприємства в цілому, проаналізувати складений список з метою унеможливлення подвійного управління одними і тими самими ризиками та недоцільним використанням ресурсів проєкту.

При виявленні дублювання ризиків має бути прийняте рішення, яка саме команда буде управляти такими ризиками. Розглянемо тепер модель «поглинання» операційних ризиків проєктними ризиками при інтегрованому управлінні такими ризиками. У цьому випадку управління операційними ризиками та іншими ризиками проєкту здійснюється командою проєкту, без подальшого втручання у процес колег, які відповідальні за управління ризиками організації.

У випадку, коли у пріоритеті є скорочення часу реалізації проєкту, пропонується застосовувати модель «відділення» операційних ризиків з переліку проєктних ризиків при інтегрованому управлінні такими ризиками. У такому випадку команда проєкту втрачає можливість управляти частиною проєктних ризиків, які збігаються з операційними ризиками організації, відповідальність за якість управління такими ризиками відноситься до колег, які здійснюють управління операційними ризиками всієї організації. Крім того, вибір інструментів та методів для управління такими ризиками, теж відноситься до їх компетенцій.

Слід наголосити, що передачу частини проєктних ризиків, які дублюються з операційними ризикам рекомендується зафіксувати у документації проєкту, як акт прийому передачі, із зазначенням відповідальних осіб за здійснення подальшого управління означеними ризиками.

Висновки. Для підвищення ефективності ведення господарювання торгівельними організаціями, при застосуванні проєктного підходу вбачається доцільним проведення оптимізації управління ризиками на підприємстві. Застосування інструментів інтегрованого управління операційними та проєктними ризиками дозволяє попередити дублювання заходів по управлінню означеними ризиками двома окремими командами (ризик менеджменту організації та команди проєкту), що зменшує ризик нецільного використання трудових ресурсів, а також оптимізує витрати часу та бюджету на управління ризиками торгівельних організацій.

Ключові слова: проєкт, торгівельні організації, операційні ризики, проєктні ризики, управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Меліксетов О. І., Гайдаєнко О. В., Михелєв І. Л. Особливості управління проєктами та ризиками в торгівельних організаціях. Project, Program, Portfolio Management. P3M-2023: зб. тез доп. VIII міжнар. наук.-практ. конф., 01-02 груд. 2023р. Одеса: Інститут штучного інтелекту та робототехніки, 2023. Т 1. С.44-49.

2. Кірдіна О. Г. Теоретичні аспекти управління проектами в діяльності торговельного підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 61. С. 179-188. DOI:10.18664/338.47:338.45.v0i61.127818.